

Številka: U-I-214/19-19
Up-1011/19-18
Datum: 12. 11. 2019

ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNIKA MARKA ŠORLIJA K SKLEPU ŠT. U-I-214/19, Up-1011/19 Z DNE 12. 11. 2019

V zadevi št. U-I-246/19 sem glasoval za zadržanje parlamentarne preiskave, kolikor bi bila ta usmerjena v ugotavljanje politične odgovornosti sodnikov za njihove odločitve v posameznih zadevah. Želel sem poudariti, da takšna preiskava nikoli ne more biti dopustna – ni mogoče ugotavljati sodnikove odgovornosti v nasprotju s prvim odstavkom 134. člena Ustave. Bistvo mojega ločenega mnenja je bilo vprašanje, na katerega ni bilo odgovorjeno: kaj pomeni zadržanje izvajanja preiskave v delu, ki posega v neodvisnost sodstva in sodnikov, in kaj pomeni zadržanje Akta o odreditvi parlamentarne preiskave v delu, v katerem se nanaša na sodnike.

Mutatis mutandis se isti vprašanji zastavljata tudi glede tega, ali je treba zadržati izvrševanje Zakona o parlamentarni preiskavi in Poslovnika o parlamentarni preiskavi, kolikor ne vsebujeta ustreznih mehanizmov za preprečitev parlamentarnih preiskav, ustanovljenih zaradi politične odgovornosti državnih tožilcev.

Večina je pri odločitvi o začasnem zadržanju izhajala iz ocene, da je parlamentarna preiskava odrejena zgolj za ugotavljanje politične odgovornosti konkretnih državnih tožilcev, čeprav takšne odgovornosti pravni red sploh ne določa, ta ista večina pa je spregledala, da naj bi parlamentarna preiskava ugotavljala nezakonnosti pri uvedbi in vodenju kazenskih postopkov. Parlamentarna preiskava torej politične odgovornosti državnih tožilcev niti ne more ugotavljati, lahko pa ugotavlja politično odgovornost drugih nosilcev javnih funkcij, kolikor so ti posegali v delovanje državnih tožilcev in sodnikov v posameznih zadevah.

Iz vsebine Akta o odreditvi parlamentarne preiskave, katerega izvrševanje je zadržano, izhaja, da naj bi parlamentarna preiskava ugotavljala nezakonnosti pri kazenskem pregonu (kazenski pregon v širšem smislu vključuje poleg obtoževanja tudi sodne kazenske postopke) bivšega župana Maribora.

Res gre v tem primeru za parlamentarno preiskavo, ki je bila očitno inicirana s konkretnimi kazenskimi zadevami, a vendar ni mogoče spregledati, da je pri tem šlo za dvajset končanih kazenskih postopkov zoper politika, od katerih se niti eden ni končal z obsodilno sodbo. Gre torej za vprašanje delovanja kazenskopravnega sistema oziroma njegovih mehanizmov, ki bi morali preprečiti neutemeljene kazenske pregone in sodne postopke.¹

Neodvisnost sodnikov in sodstva ima svoj izvor v človekovi pravici do poštenega postopka, neodvisnost in samostojnost tožilcev pa naj bi preprečevala, da bi bili državni tožilci izpostavljeni neupravičenim oziroma nedovoljenim eksternim ali internim vplivom na njihove poklicne aktivnosti. Državni tožilci svoje aktivnosti opravljajo v imenu družbe kot celote, zaradi resnosti in teže posledic kazenske obsodbe ali že zgolj uvedbe kazenskega pregona mora tožilec ravnati pošteno, objektivno in v skladu z visokimi poklicnimi standardi. V primerjavi s sodstvom je tožilčeva vloga ključna glede tega, da sodstvo ne more samo začeti kazenskega postopka, to lahko stori le državni tožilec. To je še toliko bolj odločilno v zadevah, v katerih ima praktično monopol obtoževanja, obdolženci pa nimajo pravnega sredstva zoper obtožni akt (korupcijska kazniva dejanja v skrajšanih postopkih). Načelo neodvisnosti in samostojnosti tožilca ni poklicni privilegij, ampak le zagotavlja učinkovito izvajanje tožilske vloge. Načelo neodvisnosti in samostojnosti tožilca ne more varovati, kadar dela nezakonito ali če zlorablja svojo funkcijo. Še manj pa je videti, iz katerih razlogov državni tožilci v parlamentarni preiskavi ne bi mogli biti zaslišani kot strokovnjaki ali kot osebe, ki bi lahko izpovedale o morebitnih nezakonitih vplivanjih na njihovo delo.

Zadržanje izvrševanja parlamentarne preiskave, koliko je ta usmerjena v ugotavljanje nezakonitosti pri uvedbi in vodenju kazenskega pregona, kadar te dosežejo dimenzije sistemskih odklonov, ogroža pravno varnost. Ugotovitev in odprava napak, ki bi jih ugotovila korektno izvedena parlamentarna preiskava, bi lahko preprečila vodenje neupravičenih kazenskih postopkov zoper državljane, kar je gotovo pomembnejše kot navidezno preprečevanje zgolj deklarirane in abstraktne nepopravljive škode za neodvisnost in samostojnost državnega tožilstva.

Marko Šorli
Sodnik

¹ Iz podatkov Statističnega urada RS, Odločitve tožilstva in sodišč v kazenskih zadevah, Slovenija, 2016, je razvidno, da je bila v letu 2016 uspešnost obtoževanja 60%!

RS
US